

8 Μαΐου 2021: 76 χρόνια από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη.

Σύνταξη- επιμέλεια
Ευάγγελος Μαυρογόνατος
8/5/2021

Στις 30 Απριλίου του 1945 ο Αδόλφος Χίτλερ αυτοκτονούσε στο καταφύγιο της καγκελαρίας για να μην πέσει στα χέρια του Κόκκινου Στρατού. Λίγες μέρες αργότερα, στις 8 Μαΐου, η Γερμανία συνθηκολογούσε άνευ όρων. Το απόγευμα της 30ής Απριλίου του 1945 ο Κόκκινος Στρατός βρισκονταν πια στο κέντρο του Βερολίνου, πολύ κοντά στην καγκελαρία.

Ο Χίτλερ αποφασισμένος να μην πέσει στα χέρια των Σοβιετικών στρέφει το περίστροφο εναντίον του.

Εναπομείναντες έμπιστοι καίνε τις σορούς του Φύρερ και της συζύγου του Εύας Μπράουν και τις θάβουν κοντά στην έξοδο του καταφυγίου.

Το τέλος του πολέμου και του «χιλιετούς Ράιχ» στην Ευρώπη ήρθε στις 8 Μαΐου, όταν η ηγεσία της Βέρμαχτ υπέγραψε την άνευ συνθηκολόγηση της Γερμανίας.

Στην Ασία ο πόλεμος συνεχίστηκε μέχρι τις 2 Σεπτεμβρίου, όταν συνθηκολόγησε και η Ιαπωνία μετά τις επιθέσεις των ΗΠΑ με ατομικά όπλα στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

Υπολογίζεται ότι Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στοίχισε τη ζωή σε περισσότερους από 60 εκατομμύρια ανθρώπους.

Τεράστιες ήταν και οι υλικές ζημιές σε όλες τις χώρες, από τις οποίες πέρασε η καταίγδα του πολέμου.

Και στη Γερμανία, η οποία όχι μόνο ξεκίνησε το πόλεμο, αλλά και βιομηχανοποίησε τον θάνατο στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, πολλές πόλεις καταστράφηκαν σχεδόν ολοσχερώς.

Η 8η Μαΐου είναι ένα ιστορικό ορόσημο που σήμερα δείχνει στους λαούς πως πρέπει να βρίσκονται σε εγρήγορση, ώστε να μην επιτρέψουν την αναβίωση

του φασισμού, να προστατεύσουν την ειρήνη και όσα κατέκτησαν στη διάρκεια της, τις δημοκρατικές τους ελευθερίες και τα δικαιώματα.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος εδώ και 76 χρόνια η 8η Μαΐου είναι αφιερωμένη στην Ημέρα της Αντιφασιστικής Νίκης των Λαών.

Πρόκειται για την ημέρα που η ναζιστική Γερμανία συνθηκολόγησε άνευ όρων (το 1945) και τελείωσε οριστικά, για την Ευρώπη, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ξεσπά την 1^η Σεπτεμβρίου του 1939.

Η έκρηξή του αποκάλυψε τη νέα τακτική του «αστραπιαίου πολέμου» (Blitzkrieg), που εισήγαγε ο Αδόλφος Χίτλερ.

Μέχρι το Νοέμβριο του 1942, η χιτλερική Γερμανία και οι σύμμαχοί της θα γίνουν κύριοι της ηπειρωτικής Ευρώπης απ' άκρου εις άκρον -μέχρι τα Πυρηναία και το νοτιοανατολικό άκρο των Βαλκανίων.

Εικόνα 1 "Μάχη της Αγγλίας"

Ηρωικά αντιστέκεται η Μεγάλη Βρετανία, με πρωθυπουργό τον Ουίστον Τσόρτσιλ, ο οποίος εμπνύχώνει το βρετανικό λαό κατά τη φοβερή «**μάχη της Αγγλίας**».

Στις δυνάμεις του Άξονα θα αντισταθεί ηρωικά και η χώρα μας με τη φοβερή «**μάχη της Κρήτης**», το τελευταίο δεκαήμερο του Μαΐου 1941.

Η αντίσταση που συνάντησε ο Χίτλερ επί ελληνικού εδάφους τον υποχρέωσε να καθυστερήσει το σχέδιο «Μπαρμπαρόσα» κατά της Σοβιετικής Ένωσης.

Το αποτέλεσμα ήταν τα γερμανικά στρατεύματα να ακινητοποιηθούν εκεί από το δριμύ ρωσικό «στρατηγό χειμώνα».

Οι Έλληνες μαχητές με το άκαμπτο φρόνημά τους απέσπασαν το θαυμασμό των Συμμάχων έτσι, ώστε ο

Τσόρτσιλ να αναφωνήσει: «Οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Και όχι μόνο ο Άγγλος πολιτικός, αλλά και οι Γάλλοι κορυφαίοι διανοούμενοι υπαρξιστές, ο Αλμπέρ Καμύ και ο Ζαν Πωλ Σάρτρ, εξεδήλωσαν φανερά το θαυμασμό τους για τον ηρωική ομόψυχη αντίσταση του ελληνικού λαού που κορυφώθηκε με την ανατίναξη της Γέφυρας του Γοργοποτάμου το 1942.

Από την άνοιξη του 1943, όμως, η νικηφόρα πορεία των Δυνάμεων του Άξονα ανακόπτεται κι αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση προς όφελος των Συμμάχων.

Στην πόλη του Στάλιγκραντ, έμελλε να διεξαχθεί μια από τις πιο αιματηρές, φονικότερες, αλλά και πιο κρίσιμες μάχες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Εικόνα 2 "Μάχη της Κρήτης"

Εικόνα 3 "Η Μάχη του Στάλινγκραντ"

Κι όταν κάνουμε λόγο για «**Μάχη του Στάλινγκραντ**», εννοούμε μια σειρά πολεμικών συγκρούσεων μεταξύ Γερμανών και Σοβιετικών, που έλαβαν χώρα από τις **23 Αυγούστου 1942** έως τις **2 Φεβρουαρίου 1943** στα περίχωρα και στο κέντρο της πόλης του Στάλινγκραντ (νυν Βόλγκογκραντ).

Υπολογίζεται ότι πάνω από 1.500.000 άνθρωποι, στρατιώτες και πολίτες, έχασαν τη ζωή τους,

ενώ όλη η περιοχή ισοπεδώθηκε σε ερείπια.

Σε μια συνολική αποτίμηση, η Μάχη του Στάλινγκραντ εξολόθρεψε πολύτιμες στρατιωτικές δυνάμεις του Χίτλερ και ταπεινώσε τη γερμανική πολεμική μηχανή, τόσο τα χερσαία τμήματα της «Βέρμαχτ» όσο και τη γερμανική πολεμική αεροπορία, τη «Λουφτβάφε».

Αλλά και στο μέτωπο της Βόρειας Αφρικής, οι Βρετανοί και οι σύμμαχοί τους με αρχηγό το στρατηγό Μοντγκόμερυ κατάφεραν αποφασιστικό πλήγμα κατά του Ρόμελ (του επονομαζόμενου 'Αλεπού της ερήμου', επικεφαλής του «Africa Corps») στη θρυλική μάχη στο **Ελ Αλαμείν**, δυτικά της Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου, μεταξύ 23^{ης} Οκτωβρίου και 5^{ης} Νοεμβρίου 1942.

Εικόνα 4 Σχης Πασανίας Κατσώτας

Στις επιχειρήσεις συμμετείχε και τμήμα του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος της Μέσης Ανατολής με την 1η Ταξιαρχία υπό τον Συνταγματάρχη Πασανία Κατσώτα.¹

Η νίκη των Συμμάχων στο Ελ Αλαμείν ήταν αποφασιστικής σημασίας, γιατί απέκοπτε τον Άξονα από οποιαδήποτε πρόσβαση στα πετρέλαια της Μέσης Ανατολής και από τον έλεγχο της Διώρυγας του Σουέζ.

Τέλος, στον Ειρηνικό Ωκεανό, οι Αμερικανοί αναχαιτίζουν τους Ιάπωνες και τους απωθούν όλο και δυτικότερα, από νησί σε νησί.

Καθοριστικής σημασίας για τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υπήρξε η **απόβαση των Συμμάχων στη Σικελία**, στις 10 Ιουλίου του 1943, στα πλαίσια της Ιταλικής Εκστρατείας.

Ο Μουσολίνι ηττημένος θα ανατραπεί λίγες μέρες αργότερα, για να συλληφθεί τελικά και να εκτελεστεί από τους Παρτιζάνους το 1945.

Στο ανατολικό μέτωπο οι Σοβιετικοί, αφού προηγουμένως έχουν απωθήσει τους Γερμανούς από τα εδάφη τους, θα εισβάλουν νικηφόρα στην Ανατολική Ευρώπη το καλοκαίρι του 1944.

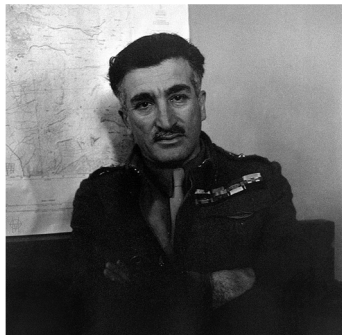
Το κυριότερο όμως πλήγμα κατά των Δυνάμεων του Άξονα θα δοθεί στην ιστορική **απόβαση των Συμμάχων στη Νορμανδία**, στις 6 Ιουνίου του 1944, ημερομηνία που σφράγισε την πορεία του πολέμου.

¹ Πασανίας Κατσώτας:

(1896 – 14 Φεβρουαρίου 1991) ήταν Έλληνας στρατιωτικός (Υποστράτηγος), πολιτικός και αρχηγός κόμματος.

Διετέλεσε βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας με το Ε.Ε.Κ. (1946), το Κόμμα Φιλελευθέρων (1950) και με την Ένωση Κέντρου (1961, 63, 64), υπουργός Δημοσίας Τάξεως (1945), Εσωτερικών (1950), Γενικός Διοικητής Βορείου Ελλάδας (1951), υπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας (20/2/1964-5/6/64) και Δήμαρχος Αθηναίων (1954-59).

Αφού οι Σοβιετικοί προέλαυναν στο ανατολικό μέτωπο, στο νότο Βρετανοί και Αμερικάνοι είχαν αποβιβαστεί στην Ιταλία και καταλάμβαναν εδάφη προς το

Εικόνα 5 Αντγος Θρασύβουλος Τσακαλώτος

Βορρά, συνεπικουρούμενοι από την ηρωική 3^η Ελληνική Ταξιαρχία του Ρίμινι.²

Ο πιο «γρήγορος» δρόμος προς την καρδιά της Γερμανίας κρίθηκε ότι ήταν εκείνος μέσω της κατεχόμενης από τους ναζί Γαλλίας.

Όμως, η απόβαση στη Γαλλία ήταν ένα δύσκολο εγχείρημα που απαιτούσε προσεκτικό και λεπτομερή σχεδιασμό, καθώς η οχύρωση της βόρειας Γαλλίας από τους Γερμανούς ήταν άρτια.

Το έναυσμα για την επιχείρηση έδωσε ο Αμερικανός στρατηγός Ντουάιτ Αϊζενχάουερ, αρχηγός των συμμαχικών δυνάμεων στην Ευρώπη, προειδο-

ποιώντας τους στρατιώτες του ότι έχουν δύσκολη αποστολή.

Τα μεσάνυχτα της 5^{ης} προς 6^η Ιουνίου, γνωστή και ως **D-day**, οι στρατιωτικές δυνάμεις των συμμάχων έφθασαν σε απόσταση αναπνοής από πέντε παραλίες στη βόρεια Γαλλία που είχαν κωδικοποιημένα ονόματα.

Κατά τη διάρκεια της νύχτας τα συμμαχικά πλοία βομβάρδιζαν τις θέσεις των Γερμανών, ενώ τα ξημερώματα τούς συνέδραμαν τα μαχητικά αεροπλάνα της Μεγάλης Βρετανίας.

Με το πρώτο φως της αυγής αλεξιπτωτιστές έπεσαν επίσης στην πόλη Σεντ Μερ Εγκλίζ, η οποία ήταν η πρώτη γαλλική πόλη που απελευθερώθηκε από τους ναζί.

Εικόνα 6 Στραγος Ρόμελ

Ο Γερμανός διοικητής Έργουιν Ρόμελ βρισκόταν σίτι του γιορτάζοντας τα γενέθλια της γυναίκας του, όταν ειδοποιήθηκε για την απόβαση.

Στην παραλία με τον κωδικό «Ομάχα» οι Γερμανοί απάντησαν με πολυβόλα και εκατοντάδες στρατιώτες των συμμάχων έπεσαν νεκροί, δίνοντας στην συγκεκριμένη ακτή τον χαρακτηρισμό «ματωμένη».

Εικόνα 7 Απόβαση Νορμανδίας

Οι νεκροί από την επιχείρηση υπολογίζονται ανάμεσα σε 2.500 και 4.000 στρατιώτες για τους συμμάχους και περίπου 9.000 για το στρατόπεδο των ναζί.

Παρά τις απώλειες των συμμάχων, η επιχείρηση κρίθηκε επιτυχημένη και επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την νικηφόρα έκβαση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου για το αντιφασιστικό στρατόπεδο.

² Διοικητής της 3^{ης} Αντιστρατιγής Θρασύβουλος Τσακαλώτος (1897 - 15 Αυγούστου 1989). Γεννήθηκε στην Πρέβεζα την εποχή που η πόλη ήταν ακόμα υπό οθωμανική κατοχή και ήταν ένα από τα πέντε παιδιά ενός ντόπιου χρυσοχού.

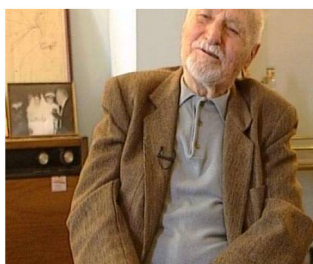
Αξιζει εδώ να αναφέρουμε ότι, τον Ιανουάριο του 2017, πέθανε πλήρης ημερών ο Έλληνας ήρωας του Β' Παγκοσμίου, ο Ναύαρχος ε. α. Γρηγόρης Παυλάκης.

Εικόνες 8 Ναύαρχος Παυλάκης

Ο Γρηγόρης Παυλάκης, γεννηθείς στην Πάτμο το 1921, ήταν ο τελευταίος Έλληνας επιζών της απόβασης στη Νορμανδία.

Τότε υπηρετούσε ως ύπαρχος στην κορβέτα του Πολεμικού μας Ναυτικού «Κριεζής», η οποία το πρωί εκείνο της 6^{ης} Ιουνίου 1944 ήταν απέναντι από τις ακτές της Νορμανδίας, έτοιμη για την απόβαση.

Ο Γρηγόρης Παυλάκης είχε τιμηθεί με το ύψιστο παράσημο της Λεγεώνας της Τιμής και είχε λάβει τον τίτλο

του «Ιπλότη της Γαλλικής Δημοκρατίας» από το Ζακ Σιράκ το 2004 στη Γαλλία, στον επετειακό εορτασμό των 60 χρόνων από την απόβαση στη Νορμανδία.

Μετά την επιτυχή απόβαση στη Νορμανδία, αγκιστρωμένοι στις γαλλικές ακτές, οι Σύμμαχοι θα συνεχίσουν νικηφόρα την πορεία τους προς τη γαλλική ενδοχώρα.

Εικόνα 9 Απόβαση Νορμανδίας

Στις 25 Αυγούστου 1944 θα ελευθερωθεί το Παρίσι. (Ας θυμίσουμε εδώ την ενεργό δράση της γαλλικής αντίστασης κατά των Γερμανών με επικεφαλής το στρατηγό Σαρλ ντε Γκολ).

Η ήττα της Γερμανίας διαγράφεται πια αναπόφευκτη.

Το Μάρτιο του 1945 τα αγγλοαμερικανικά στρατεύματα διασχίζουν τον ποταμό Ρήνο, ενώ από τα ανατολικά οι Σοβιετικοί προχωρούν ακάθεκτοι προς την κατεύθυνση του Βερολίνου.

Η συνάντηση Σοβιετικών και δυτικών συμμάχων θα πραγματοποιηθεί στον ποταμό Έλβα στις 26 Απριλίου 1945.

Στις 30 Απριλίου, κι ενώ ο κλοιός σφίγγει όλο και περισσότερο για τη ναζιστική Γερμανία, ο Χίτλερ και η σύζυγός του Εύα Μπράουν αυτοκτονούν (ο Χίτλερ αυτοπυροβολήθηκε, ενώ η Μπράουν πήρε δηλητηριώδη χάπια), λίγες ώρες πριν την παράδοση του Βερολίνου στους Συμμάχους. Ιστορική είναι η στιγμή της συνθηκολόγησης άνευ όρων της Γερμανίας.

Η πρώτη **πράξη συνθηκολόγησης** υπογράφηκε στην πόλη **Reims** της βόρειας Γαλλίας στις 8 Μαΐου 1945.

Αρχηγός της γερμανικής αντιπροσωπείας ήταν ο στρατηγός Alfred Jodl, ο οποίος μετά την υπογραφή απευθύνθηκε προς τη συμμαχική αντιπροσωπεία με τα εξής λόγια: «Ο γερμανικός λαός επαφίεται στη γενναιοψυχία των νικητών».

Εικόνα 10 Σύμη

Συνταγματάρχης Χριστόδουλος Τσιγάντες, διοικητής του ηρωικού Ιερού Λόχου.³

Ο Στάλιν εξοργίστηκε όταν έμαθε ότι οι Γερμανοί παραδόθηκαν πρώτα στους Δυτικούς συμμάχους, γιατί θεώρησε ότι οι Σοβιετικοί ήταν αυτοί που έδωσαν την ύστατη και αιματηρή αναμέτρηση στο Βερολίνο.

Εικόνα 12 Στραγός Γκ. Ζούκωφ

Την ίδια ημέρα, 8 Μαΐου 1945, παραδίδονται οι γερμανικές φρουρές και εδώ, στα Δωδεκάνησα, στην κοινότη μας **Σύμη**.

Παρόντες ο Άγγλος ταξίαρχος Moffatt και από ελληνικής πλευράς ο

Εικόνα 11 Σχης Χριστόδουλος Τσιγάντες

Προκειμένου να τον κατευνάσει το Ανώτατο Συμμαχικό Επιτελείο δήλωσε ότι θα ακολουθούσε ακόμη μια τελετή παράδοσης των γερμανικών δυνάμεων στους Σοβιετικούς.

Τότε αποφασίστηκε να οργανωθεί τελετή παράδοσης στο Βερολίνο με επικεφαλής τον Σοβιετικό Στρατηγό Γκεόργκι Ζούκωφ.

³ Επίσης παρόντες ήταν και ο Άγγλος συνταγματάρχης Baird, ο Γάλλος πλοίαρχος Legge. Ο Wagener υπέγραψε την παράδοση και αμίλητος παρέδωσε το πιστόλι του στον Άγγλο ταξίαρχο Moffat, αυτός δε την ίδια στιγμή το έδωσε στον Τσιγάντε, λέγοντάς του, αυτό το τρόπαιο ανήκει σε σας και στον Ιερό Λόχο. Ο Wagener τότε, ελπιδή συμφωνούσε με την χειρονομία του Moffat, είτε απλά "για" (ναί) και πάλιν αμίλητος έφυγε για την Ρόδο.

Στην ανάγνωση του εγγράφου παράδοσης οι Γερμανοί αντιπρόσωποι - σύμφωνα με μαρτυρία ενός Γάλλου αξιωματικού- «δάγκωναν τα χείλη τους για να μην κλάψουν». Ακολούθησαν οι υπογραφές.

Ο πόλεμος είχε τελειώσει και επίσημα. Η συνθηκολόγηση με τον άλλο ισχυρό εταίρο του Άξονα, την Ιαπωνία, επετεύχθη λίγους μήνες αργότερα, στις 2 Σεπτεμβρίου 1945.

Με τη λήξη των εχθροπραξιών η διεθνής επιτροπή του ΟΗΕ ανέλαβε τον εντοπισμό και την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων.

Στην ιστορική **Δίκη της Νυρεμβέργης**, που διεξήχθη μεταξύ Ιανουαρίου και Οκτωβρίου 1946 κλήθηκαν να λογοδοτήσουν ηγετικά στελέχη, πολιτικά και στρατιωτικά, της χιτλερικής Γερμανίας για προπαρασκευή και πρόκληση πολέμου και, κυρίως, για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Ως μείζον έγκλημα κατά της ανθρωπότητας χαρακτηρίστηκε

Εικόνα 13 Δίκη Νυρεμβέργης

τρικός συγγραφέας Ιάκωβος Καμπανέλης), πραγματικά κολαστήρια εφιάλτη και τρόμου.

Οι Αμερικανοί και Ρώσοι στρατιώτες, οι οποίοι άνοιξαν τις πύλες αυτών των στρατοπέδων κι ελευθέρωσαν τους κρατούμενους, δεν πίστευαν στα μάτια τους αντικρίζοντας τα σκελετωμένα κορμιά, άλλα όρθια, άλλα καταγής.

Οι εικόνες ξεπερνούσαν σε φρίκη την αγριότητα του πολέμου που είχαν βιώσει.

Από τη χώρα μας, την Ελλάδα, υπολογίζεται ότι εκτοπίστηκαν 70.000 Εβραίοι, εκ των οποίων 56.000 από τη Θεσσαλονίκη. Από αυτούς δεν ξαναγύρισαν παρά μόνο 1.950.

Ο συνολικός απολογισμός του Β' Παγκοσμίου πολέμου σε ανθρώπινες ζωές κόβει την ανάσα: πάνω από 60 εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους, δηλαδή περίπου το 2.5% του παγκόσμιου πληθυσμού.

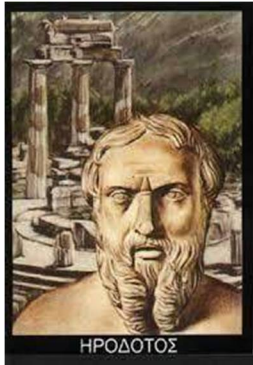
Από αυτούς, τα 40-45 εκατομμύρια ήταν άμαχοι και οι υπόλοιποι 20-25 εκατομμύρια στρατιώτες.

Το 80% των θυμάτων ανήκαν στους Συμμάχους και το υπόλοιπο 20% στον Άξονα.

Εικόνα 14 Ιάκωβος Καμπανέλης

Οι περισσότεροι πολίτες πέθαναν από πείνα, ασθένειες, βομβαρδισμούς και εκτελέσεις και αυτό ήταν η μεγαλύτερη ανθρώπινη τραγωδία στη γη. Στη χώρα μας έχουμε αρκετούς τέτοιους τόπους μνήμης μαρτυρίου κι ομαδικών εκτελέσεων αθών από τη ναζιστική θηριωδία. Θα κλείσω με τα λόγια δύο διάσημων Ελλήνων ανδρών και δύο Πρωθυπουργών της Αγγλίας.

Ο πρώτος Έλληνας είναι ο Πατέρας της Ιστορίας, ο Ηρόδοτος ο Αλικαρνασσεύς.

«Σύμφωνα, λοιπόν, με τον αρχαίο ιστορικό, ο πόλεμος είναι κάτι που πρέπει να αποφεύγεται και κανείς δεν είναι τόσο ανόητος, ώστε να προτιμά τον πόλεμο από την ειρήνη.

Γιατί στον καιρό της ειρήνης τα παιδιά θάβουν τους γονείς, ενώ στον καιρό του πολέμου οι γονείς θάβουν τα παιδιά τους».

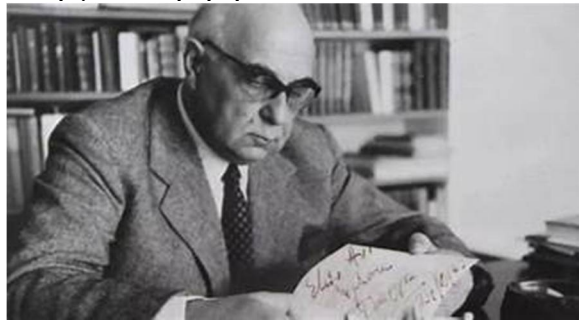
Με άλλα λόγια, στον πόλεμο διαταράσσεται όλη η φυσική τάξη των πραγμάτων.

Αλήθεια, ποιος δε ριγεί στη θέα ενός πολεμικού νεκροταφείου, ενός «δάσους» με χιλιάδες λευκούς σταυρούς;

Τι σημασία έχει ποιας εθνικότητας είναι, αν είναι από τους νικητές ή τους ηττημένους;

Είναι πάνω απ' όλα ανθρώπινες ζωές, ζωές νέων ανθρώπων. Είναι δυστυχώς το τίμημα στο παράλογο του πολέμου.

Με το τελευταίο αυτό, το παράλογο του πολέμου, συνδέονται τα λόγια του άλλου μεγάλου Έλληνα άνδρα, στον οποίο θα αναφερθώ, του Νομπελίστα μας Γιώργου Σεφέρη.

Εικόνα 15 Σεφέρης

Ο Σεφέρης έζησε από κοντά ως διπλωμάτης την περιπέτεια της Ελλάδας στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συμπυκνώνει μνημειωδώς τη ματαιότητα και το παράλογο του πολέμου στο έξοχο ποίημά του «Ελένη», με τους στίχους του οποίου θα κλείσω:

*«Τόσα κορμιά ριγμένα
στα σαγόνια της θάλασσας στα σαγόνια της γης
τόσες ψυχές
δοσμένες στις μυλόπετρες, σαν το σιτάρι. [...]
Τόσος πόνος, τόση ζωή
πήγαν στην άβυσσο
για ένα πουκάμισο αδειανό για μιαν Ελένη.»*
(Γ. Σεφέρης, «Ελένη»)

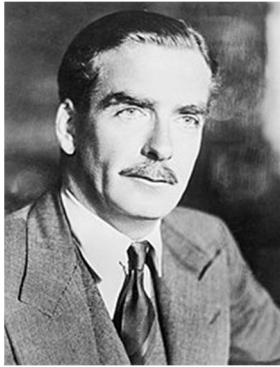
Πρωθυπουργοί της Αγγλίας είπαν:

«Η λέξη ηρωισμός φοβάμαι ότι δεν αποδίδει στο ελάχιστο τις πράξεις αυτοθυσίας των Ελλήνων, οι οποίες ήταν ο καθοριστικός παράγοντας για τη νικηφόρα έκβαση της κοινής προσπάθειας των εθνών, κατά τη διάρκεια του Β' ΠΠ, για την ανθρώπινη ελευθερία και την αξιοπρέπεια. Εάν δεν ήταν η ανδρεία των Ελλήνων και το θάρρος τους, η έκβαση του Β' ΠΠ θα ήταν ακαθόριστη.» **Ουίνστον Τσώρτσιλ** (Παραφρασμένο από μια από τις ομιλίες του στο βρετανικό Κοινοβούλιο στις 24 Απριλίου 1941).

Εικόνα 16 Ουίστον Τσώρτσιλ

«Ανεξάρτητα από αυτό που οι μελλοντικοί ιστορικοί θα πουν, αυτό που μπορούμε να πούμε τώρα, είναι ότι η Ελλάδα έδωσε στο Μουσολίνι ένα αξέχαστο μάθημα, ότι ήταν το κίνητρο για την επανάσταση στη Γιουγκοσλαβία, ότι κράτησε τους Γερμανούς στην ηπειρωτική χώρα και στην Κρήτη για έξι εβδομάδες, ότι ανέτρεψε τη χρονολογική σειρά όλων των σχεδίων της Γερμανικής Ανώτατης Διοίκησης και έφερε έτσι μια γενική αντιστροφή ολόκληρης της πορείας του πολέμου και νικήσαμε.» **Σερ Ρόμπερτ Άντονι Ήντεν**: Υπουργός Πολέμου και Εξωτερικού της Μεγάλης Βρετανίας 1940-1945, Πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας 1955-1957 (παράφραση από μια ομιλία του στο βρετανικό Κοινοβούλιο 24/09/1942).

Εικόνα 17 Ρ. Άντονι Ήντεν

ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ (;)

ΠΗΓΕΣ:

- Βικιπαίδεια
- Διαδίκτυο